

Hafslunds etiske retningslinjer og krav til leverandører

1. Virkeområde og formål med Hafslundkonsernets etiske retningslinjer og krav til leverandører

Hafslunds etiske retningslinjer og krav til leverandører (heretter **Retningslinjene**) gjelder for alle Hafslundkonsernets (heretter Hafslund) leverandører og eventuelle underleverandører som benyttes til oppfyllelse av den aktuelle avtalen.

Leverandøren forplikter seg til å speile alle rettigheter og forpliktelser som fremgår av Retningslinjene i de avtaler leverandøren inngår med underleverandører. Leverandøren skal ha en oversikt og kontroll over sin bruk av underleverandører.

Formålet med Retningslinjene er å sikre at Hafslunds leverandører og deres underleverandører har et bevisst og forpliktende forhold til Retningslinjene. Leverandøren er ansvarlig for egen og underleverandørers overholdelse av Retningslinjene. Retningslinjene er en del av avtalen med leverandøren.

Tabellen nedenfor viser hvilke krav som stilles til leverandøren, basert på hvilken avtale leverandøren skal inngå med Hafslund:

Type avtale/krav som gjelder for leverandøren	A-G	H-K	L	M-O	P
Alle bygge-, anleggs- og tjenesteavtaler og avtaler om kjøp av varer, uansett verdi og bransje	JA	NEI	NEI	Ved risiko	NEI
Alle tjenesteavtaler, med verdi over NOK 500 000 ekskl. mva.	JA	JA	NEI	Ved risiko	Ved behov
Alle bygge-, anleggs- og renholdsavtaler, med verdi over NOK 500 000 ekskl. mva.	JA	JA	JA	JA	JA

A. Overholdelse av nasjonale lover og regler, grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold

Leverandøren skal overholde internasjonalt anerkjente konvensjoner og relevant nasjonal lovgivning i det landet leverandøren holder til, og norsk lovgivning når leverandøren opererer i Norge.

Leverandøren skal respektere grunnleggende menneskerettigheter¹ og sørge for anstendige arbeidsforhold og skal unngå å medvirke til noen form for brudd på menneskerettighetene.

Leverandøren skal ha rutiner og ha implementert tiltak for å sikre etterlevelse av grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i egen virksomhet og i leverandørkjeden tilpasset

¹ Med grunnleggende menneskerettigheter menes de internasjonalt anerkjente menneskerettighetene som følger av blant annet FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter fra 1966, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter fra 1966 og ILOs kjernekonvensjoner om grunnleggende rettigheter og prinsipper i arbeidslivet.

virksomhetens størrelse, virksomhetens art og sannsynligheten for negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Dette innebærer også at leverandøren skal ha etiske retningslinjer eller tilsvarende dokument som minimum omfatter en forpliktelse til å respektere grunnleggende menneske- og arbeidstakerrettigheter i egen virksomhet og i leverandørkjeden. I tillegg skal leverandøren organisere sitt arbeid i tråd metoden for aktsomhetsvurderinger som beskrevet i internasjonalt anerkjente rammeverk som FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper, og ha minst én ansatt på ledelsesnivå som har ansvar for at leverandørens retningslinjer følges opp og etterleves i virksomheten.

Varer som omfattes av avtalen med Hafslund skal være fremstilt under forhold som er i overenstemmelse med kravene angitt nedenfor. Kravene gjelder i leverandørens egen virksomhet og i alle ledd i leverandørkjeden, fra råvarestadiet til ferdig produkt, inkludert distribusjon og transport. Alle avtaler leverandøren inngår som direkte medvirker til oppfyllelse av avtalen med Hafslund, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Retningslinjene er basert på prinsippene i FNs Global Compact-initiativ, og Hafslund forventer at leverandøren aktivt arbeider for å nå FNs bærekraftsmål.

Hafslund legger ILOs kjernekonvensjoner og Osломodellen til grunn for sin virksomhet, noe som innebærer at:

- a) Leverandøren ikke skal tillate noe form for barnearbeid².
- b) Leverandøren ikke skal medvirke til noen form for tvangsarbeid, slavearbeid eller ufrivillig arbeid³.
- c) Leverandøren ikke skal tillate eller medvirke til noen form for fysisk mishandling eller avstraffing, eller trussel om fysisk mishandling. Det samme gjelder seksuelt eller annet misbruk, og forskjellige former for ydmykelse.
- d) Leverandøren ikke skal medvirke til diskriminering på bakgrunn av nasjonalitet, etnisk tilhørighet, religion, alder, kjønn, seksuell legning, funksjonshemming, fagforeningsmedlemskap eller politisk tilhørighet⁴.
- e) Leverandøren skal jobbe aktivt for å skape et arbeidsmiljø som preges av likeverd, mangfold og gjensidig respekt.
- f) Leverandøren skal sørge for at det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet alltid er fullt forsvarlig ut fra hensynet til arbeidstakernes helse, miljø, sikkerhet og velferd⁵.
- g) Leverandøren skal følge Hafslunds til enhver tid gjeldende HMS-krav når den jobber ved Hafslunds anlegg og prosjekter.
- h) Leverandøren skal respektere retten til å slutte seg til eller etablere fagforeninger, og til å gjennomføre kollektive forhandlinger⁶.

² Jf. bestemmelsene om barnearbeid i FNs barnekonvensjon art.32, samt ILO konvensjonen nr. 79, 138 om minstealder og 182 om barnearbeid, ILO anbefaling nr. 146.

³ Jf. bestemmelsene i ILO konvensjonene nr. 29 om tvangsarbeid og 105 om slavearbeid.

⁴ Jf. bestemmelsene i ILO konvensjonene nr. 100 om likelønn og 111 om diskriminering og FNs Kvinnediskrimineringskonvensjon.

⁵ I tråd med bestemmelsene i ILO konvensjonen nr. 155 om sikkerhet og helse i arbeidsmiljøet og ILO anbefaling nr. 164.

⁶ Jf. bestemmelsene i ILO konvensjonene nr. 87 om foreningsfrihet, 98 om kollektive forhandlinger, 135 og 154.

Der hvor internasjonale konvensjoner og nasjonal lovgivning omhandler samme tema, skal den høyeste standarden alltid gjelde.

B. Forretningsetikk, yrkesmessig integritet inkludert åpenhet om eierstrukturer, selskaps- og eierhistorikk og regnskap

Leverandøren skal opptre med yrkesmessig integritet og være åpen om selskapets eierstrukturer, selskaps- og eierhistorikk og regnskapsføring. Alle regnskapsopplysninger må være korrekte, registrerte og bokførte i tråd med gjeldende lover og regler. Leverandøren skal opptre i samsvar med internasjonale konvensjoner rettet mot bekjempelse av korrupsjon som leverandørens hjemland og/eller Norge har ratifisert, og alle antikorrupsjonslover som kommer til anvendelse i forbindelse med utførelse av arbeid under avtalen med Hafslund.

Korrupsjon og andre økonomiske misligheter aksepteres ikke. Leverandøren skal arbeide aktivt mot alle former for korrupsjon, utpressing og hvitvasking.

Som ledd i dette skal all betaling som leverandøren foretar i forbindelse med kontrakten med Hafslund skje ved bruk av elektronisk betalingsmiddel. Tilsvarende skal lønn og annen godtgjørelse utbetales til den enkelte mottakers bankkonto.

Leverandøren skal opprettholde en høy etisk standard og god forretningsskikk. I tillegg skal leverandøren ha et etisk regelverk som gjelder for leverandørens ansatte. Regelverket skal inneholde et forbud mot å tilby, love eller gi utilbørlige fordeler til kunder, leverandører og offentlig ansatte. Tilsvarende gjelder for mottak av slike fordeler, som eksempelvis kan være kontanter, varer, reiser eller tjenester av andre slag.

Leverandøren skal leve opp til de forventninger om profesjonell og ansvarlig opptreden som det er rimelig å kreve tilfredsstilt av leverandørens virksomhet, og sørge for undersøkelser av forhold der det er rimelig å anta at korrupsjon kan ha funnet sted.

Leverandørens eventuelle produksjon, og uttak av råvarer til produksjon, skal ikke bidra til å ødelegge ressurs- og inntektsgrunnlag for marginaliserte befolkningsgrupper, for eksempel ved å beslaglegge store landarealer eller andre naturressurser som disse befolkningsgruppene er avhengige av.

Leverandøren skal ikke gjøre forretninger med land, grupper, organisasjoner eller enkeltpersoner som er underlagt sanksjoner av EU og FN.

Leverandøren skal holde fortrolig og ikke misbruke informasjon om Hafslund av en konfidensiell art. Slik informasjon kan defineres videre i kontrakten mellom Hafslund og leverandøren. Videre skal leverandøren håndtere personlige og andre opplysninger på riktig måte i samsvar med gjeldende lover og forskrifter, og disse Retningslinjene.

C. Miljø

Hafslund jobber systematisk for å redusere påvirkningen på det ytre miljø. Tilsvarende skal Hafslunds leverandører ha et effektivt system for å minimere negativ miljøpåvirkning fra egen virksomhet, og foretrekke løsninger som gir redusert støy, energi- og ressursbruk, og reduserte utslipp. Miljøtiltak

vurderes i hele produksjons- og distribusjonskjeden, fra råvareproduksjon til utsalg. Både lokale, regionale og globale miljøaspekter skal ivaretas. Viktige miljøutfordringer som leverandørene forventes å motarbeide er tap av biologisk mangfold, langsiktige skader på økosystemer, forurensing av atmosfæren som har konsekvenser for klimaet, skader på maritime økosystemer og jordforringelser forårsaket av bruk av kjemikalier. Det forventes at leverandøren arbeider med avfallshåndtering og utfasing av bruk av ikke fornybare ressurser. Det skal ikke drives rovdrift på lokalmiljøet på produksjonsstedet, og det skal tas hensyn slik at det ikke blir skadet av forurensning. Det forventes at leverandøren velger moderne og effektiv teknologi som minsker utslippet av drivhusgasser og andre utslipp fra produkter og tjenester.

Negativ miljøpåvirkning skal reduseres i hele verdikjeden. I tråd med føre var-prinsippet skal det gjennomføres tiltak for kontinuerlig å minimere utslipp av klimagasser og lokal forurensing, bruk av skadelige kjemikalier, sprøytemidler og for å sikre bærekraftig ressursuttak og forvaltning av vann, hav, skog og land, og bevaring av biologisk mangfold.

Nasjonal og relevant internasjonal miljølovgivning og -reguleringer skal overholdes, relevante utslippstillatelser skal innhentes og skadelige kjemikalier og andre stoffer skal forvaltes på en forsvarlig måte.

D. Lønns- og arbeidsvilkår

For ansatte hos leverandøren, og eventuelle underleverandører (inkludert arbeidere fra bemanningsforetak) som medvirker til å oppfylle kontrakten, gjelder følgende:

- a) Ansatte skal ha lønns- og arbeidsvilkår i tråd med til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølovgivning, allmenngjøringsforskrifter eller landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje. Dette innebærer også at bestemmelsene ILO konvensjon nr. 1, nr. 14 og nr. 131 skal overholdes.
- b) Der det ikke finnes allmenngjøringsforskrifter eller landsomfattende tariffavtale, skal leverandøren først se hen til lokale tariffavtaler på samme arbeidsområde, og deretter alternativt til allmenngjort eller landsdekkende tariffavtale for lignende områder. Leverandøren skal fastsette lønn- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn disse.
- c) Lønnsforhold og utbetaling av lønn skal være skriftlig avtalefestet før arbeid påbegynnes. Avtalen skal være forståelig for arbeideren. Fratrekk i lønn som disiplinærreaksjon skal ikke tillates.
- d) Internasjonale konvensjoner og/eller nasjonale lover og regler om regulære ansettelser skal ikke omgås gjennom bruk av korttidsengasjementer (som bruk av kontraktsarbeidere, løsarbeidere og dagarbeidere), underkontraktører eller andre arbeidsrelasjoner.
- e) Ansatte skal ha arbeidskontrakt på et språk de forstår.
- f) Leverandørens ansatte/arbeidere og deres underleverandører som skal jobbe på anlegg eid eller driftet av selskap i Hafslund-konsernet skal ikke være påvirket av alkohol eller narkotika. Leverandøren skal ha retningslinjer for å kunne ta forholdsregler mot alkohol- og narkotikamisbruk.

Med lønns- og arbeidsvilkår menes bestemmelser om minste arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji.

E. Habilitet

Leverandøren skal sørge for at ressurser som brukes i leveranse til Hafslund ikke har bindinger til personer eller virksomheter som gjør at ressursen kan være inhabil. Dersom en ressurs kan anses å representere Hafslund og motpart samtidig, anses ressursen som inhabil.

Leverandøren skal overholde krav til habilitet og rapportere om tilfeller av mulig inhabilitet. Hafslund har rett til å avvise bruk av ressurs som kan være inhabil.

F. Varsling av kritikkverdige forhold

Leverandøren plikter å ha rutiner for varsling av kritikkverdige forhold i tilknytning til gjennomføring av leverandørens inngåtte avtale med Hafslund, samt at varslingsrutinene gjøres tilgjengelige og kjent. Varslingsrutinene skal kunne benyttes av leverandørens arbeidstakere (inkludert innleide hos leverandøren) og eventuelle underleverandører. Leverandøren skal også orientere alle arbeidstakere (inkludert innleide hos leverandøren) og eventuelle underleverandører om Retningslinjene. Arbeidstakere og andre som varsler om brudd på lovgivning og/eller Retningslinjene skal vernes mot gjengjeldelse.

G. Personvern og informasjonssikkerhet

Alle menneskers verdighet, personvern og personlige rettigheter skal respekteres.

Leverandøren skal ha rutiner og systemer som sikrer at personvernet ivaretas og at det ikke forekommer urettmessig tilegning, bruk eller deling av data, informasjon eller materiale. Leverandøren skal behandle alle fortrolige opplysninger på en etisk forsvarlig måte og til enhver tid innenfor avtalte rammer og gjeldende regelverk. Avvik og mistanke om avvik skal alltid rapporteres.

Leverandøren skal behandle og beskytte data og informasjon om Hafslund etter god praksis for informasjonssikkerhet. Leverandøren skal utarbeide og vedlikeholde prosesser for å gi passende beskyttelse for informasjonen.

H. Minst 50 % av arbeidede timer skal utføres av faglærte

Minimum 50 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsfagene (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk samt anleggsgartnerfaget) skal utføres av fagarbeidere eller personer med dokumentert fagopplæring i henhold til nasjonal fagopplæringslovgivning eller likeverdig utenlandsk fagutdanning, og det skal være fagarbeidere i alle relevante fag (inntil 10 % av kravet kan oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæringen og er oppmeldt, for første gang, etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5, eller etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land).

I. Oppfyllelse av skatte- og avgiftsforpliktelser

Leverandøren skal til enhver tid oppfylle sine forpliktelser til å betale skatter og avgifter. Leverandøren er ansvarlig for å dokumentere at underleverandører oppfyller sine skatte- og avgiftsforpliktelser.

J. Konkurransen

Leverandøren skal under ingen omstendigheter forårsake eller være del av aktiviteter som faller inn under generelle eller spesielle konkurransereguleringer som ulovlig prissamarbeid, ulovlig markedsdeling eller annen opptreden som ikke er i overensstemmelse med konkurranselovgivningen.

K. Forhåndsgodkjenning av underleverandører

Alle underleverandører, herunder arbeidere fra bemanningsforetak, skal skriftlig forhåndsgodkjennes av Hafslund før underleverandøren kan starte arbeidet. Hafslund skal vurdere forespørselen innen rimelig tid og kan bare nekte godkjenning der det er saklig grunn. Det samme gjelder for utskifting av underleverandører i kontraktperioden. Hafslunds godkjenning endrer ikke leverandørens forpliktelser overfor Hafslund.

I forbindelse med godkjenning av en underleverandør skal leverandøren ha innhentet skatteattest for underleverandøren.

Leverandøren skal til enhver tid kunne dokumentere at underleverandører oppfyller bestemmelsene i avtalen med Hafslund.

Leverandøren skal for egen regning og risiko bortvise personer fra underleverandører som ikke er forhåndsgodkjent av Hafslund.

L. Internkontroll for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA) og HMS

Leverandøren skal ved utførelse av arbeidet i henhold til avtalen med Hafslund følge den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølovgivning med tilhørende forskrifter, Hafslunds SHA-plan og Hafslunds eller koordinators anvisninger.

Leverandøren plikter å ha et internkontrollsystem i henhold til forskrift om systematisk helse- miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter. Leverandøren skal gjøre sitt ytterste for å kontrollere risikoer og foreta nødvendig tiltak for å unngå ulykker og arbeidsrelaterte skader, og påse at sikkerhetsinformasjon m.m. i prosjekter skal være på et språk som nøkkelpersoner i det relevante prosjektet forstår.

På bygg og anleggsprosjekter hvor Hafslund har et eget system for registrering, skal leverandøren sørge for at alle personer som har adgang til bygg- og anleggsplassen registrerer seg i Hafslunds system.

M. Begrensning i antall ledd underleverandører i vertikal kjede

Leverandøren kan maksimalt benytte ett ledd underleverandører i vertikal kjede.

Personell fra bemanningsforetak regnes som ett ledd. Hafslund kan godta flere ledd dersom det på grunn av uforutsette omstendigheter gjør det nødvendig for å få gjennomført kontraktsarbeidene.

Leverandøren skal for egen regning og risiko bortvise personer fra underleverandører som ikke er godkjent av Hafslund.

N. Bruk av i all hovedsak fast ansatte med minst 80 % stilling

Ved utførelsen av arbeidet i henhold til leverandørens avtale med Hafslund skal det i all hovedsak benyttes fast ansatte (i minst 80 % stilling), slik at arbeideren sikres lønn mellom oppdrag og en lønn å leve av. Dette gjelder uavhengig av om arbeideren er ansatt hos leverandøren eller eventuelle underleverandører, inkludert bemanningsforetak og produksjonsbedrift.

O. Dokumentasjon for yrkesskedeforsikring

Ansatte og midlertidige ansatte som utfører arbeid relatert til avtalen med Hafslund i Norge skal være dekket av yrkesskedeforsikring, jf. lov om yrkesskedeforsikring. Leverandør skal før avtaleoppstart, og senere på forespørsel, levere dokumentasjon på at kravet er oppfylt for arbeidere som direkte medvirker til oppfyllelsen av avtalen med Hafslund. Dersom leverandøren kan påberope seg en unntaksbestemmelse i lov om yrkesskedeforsikring, skal dette også dokumenteres før avtaleoppstart og i avtaleperioden på forespørsel.

P. Leverandøren er godkjent lærebedrift og at minst 10 % av arbeidede timer skal utføres av læringer

Ved utførelsen av kontraktsarbeidet skal minst 10 % av arbeidede timer innenfor fagområder med behov for læreplasser som har direkte tilknytning til oppfyllelse av kontrakten, utføres av lærlinger eller tilsvarende ordninger som nevnt i opplæringslova § 4-1. Kravet kan oppfylles av leverandøren og/eller underleverandører.

2. Dokumentasjon, inspeksjoner og rapportering

Hafslund kan kreve at leverandøren fremlegger følgende dokumentasjon:

- a) dokumentasjon på at de etiske kravene som stilles her etterleves,
- b) kopi av etiske retningslinjer eller tilsvarende dokument som minimum omfatter en forpliktelse til å respektere grunnleggende menneske- og arbeidstakerrettigheter i egen virksomhet og i leverandørkjeden,
- c) beskrivelse av hvordan etiske retningslinjer eller tilsvarende dokument blir gjort kjent for underleverandører og forretningsforbindelser som inngår i leverandørkjeden for varer som omfattes av avtalen med Hafslund,
- d) beskrive, eller fremlegge en kopi av rutine, for hvordan leverandøren jobber med aktsomhetsvurderinger. Dokumentasjonen bør vise hvordan leverandøren går frem for å identifisere og prioritere risiko for brudd på grunnleggende menneske- og arbeidstakerrettigheter. Dokumentasjonen bør også gi en oversikt over aktuelle kontrolltiltak og sanksjoner som iverksettes ved brudd, og

- e) Beskrive hvordan leverandøren innhenter og vedlikeholder oversikt over opprinnelsesland og produksjonssteder som er involvert i leverandørkjeder for varene i avtalen med Hafslund.

Hafslund kan gjennomføre inspeksjoner og revisjoner hos leverandøren og dennes underleverandør for å påse at Retningslinjene etterleves. Hafslund kan kreve at slike inspeksjoner og revisjoner skal gjennomføres av en uavhengig tredjepart utpekt av Hafslund. Leverandøren kan kreve at slik uavhengig tredjepart undertegner erklæring om at dokumentasjonen ikke vil bli benyttet til andre formål enn å sikre leverandørens forpliktelser etter disse Retningslinjene.

Leverandøren forplikter seg til å vederlagsfritt stille nødvendige ressurser og relevant og nødvendig dokumentasjon og informasjon til disposisjon for Hafslunds kontroll. Medvirknings- og dokumentasjonsplikten omfatter også underleverandører.

Leverandøren skal umiddelbart rapportere brudd på Retningslinjene som leverandøren oppdager i egen virksomhet eller i leverandørkjeden. Leverandøren skal, på eget initiativ, umiddelbart iverksette nødvendige tiltak for å avhjelpe de aktuelle brudd. Hvor det avdekkes brudd på Retningslinjene kan Hafslund, sett hen til bruddets alvorlighetsgrad, fastsette en tidsfrist for når forholdet skal være brakt i orden eller kreve slike tiltak som følger av leverandørens inngåtte avtale med Hafslund.

Utover det som følger av dette punkt 2, bærer Partene sine egne kostnader forbundet med inspeksjoner, revisjoner og rapportering.

Inspeksjoner og revisjoner kan gjennomføres i perioden fra avtaleinngåelse til seks måneder etter den seneste datoen av (i) slutfaktura er betalt eller (ii) utløpet av avtaleperioden.

3. Konsekvenser av brudd

Ved brudd på Retningslinjene skal leverandøren implementere nødvendige tiltak slik at Hafslunds tillit til leverandøren kan gjenopprettes. Dersom leverandøren ikke implementerer slike nødvendige tiltak eller tillit ikke kan gjenopprettes gjennom tiltakene som er implementert, har Hafslund rett til å:

- a) heve avtalen med leverandøren. Dette gjelder selv om dette ikke er avtalt uttrykkelig i den enkelte avtale,
- b) utelukke Leverandøren fra fremtidige avtaler med Hafslund,
- c) dersom bruddet har skjedd i underleverandørleddet (herunder bemanningsselskaper), kan Hafslund kreve at leverandøren skifter ut underleverandøren,
 - a) kreve forholdsmessig kompensasjon,
 - b) rapportere leverandøren til relevante myndigheter, og
 - c) kreve andre tiltak som følger av avtalen med Hafslund.

4. Erklæring

Ved at Retningslinjene inntas som et vedlegg til avtalen leverandøren inngår med Hafslund, eller ved å signere erklæringen i dette punktet, erklærer leverandøren til Hafslund at leverandøren har forstått og oppfylder Retningslinjene. Leverandøren erklærer videre at leverandøren er ansvarlige for at eventuelle underleverandører som vil bli benyttet i forbindelse med oppfyllelse av avtalen med Hafslund, har forstått og oppfylder Retningslinjene. Leverandøren er innerforstått med at leverandøren

og sine underleverandører er forpliktet til å etterleve Retningslinjene i hele avtaleperioden og at brudd vil kunne medføre krav til iverksettelse av tiltak eller sanksjoner under avtalen.

Leverandør m/organisasjonsnummer:
Sted, dato, signatur v/daglig leder: